

Заступнику Глави Адміністрації
Президента України,
Координатору Ради з питань судової
реформи
Філатову О.В.

Шановний Олексію Валерійовичу!

Посилення змагальності процесу правосуддя, сприяння прозорості, підтримки інституційного розвитку органів адвокатського самоврядування, підвищення професійної кваліфікації адвокатів та їхньої мобілізації як представників однієї професії, а також посилення захисту професійних прав і гарантій адвокатів – запорука ефективності реформ системи українського правосуддя.

Розвиток національного інституту адвокатури неможливий без зміцнення та посилення гарантій адвокатської діяльності, що не в останню чергу досягається за рахунок удосконалення кримінально-процесуального законодавства.

Національна асоціація адвокатів України детально дослідила й системно проаналізувала низку актуальних проблем правозастосування в кримінальних провадженнях і вважає своїм обов'язком запропонувати Раді з питань судової реформи розглянути наші пропозиції, метою яких є принципове удосконалення та якісне покращення стану національної правозахисної діяльності.

1. Щодо питання коригування чинної ст. 47 КПК України

Деякі автори обстоюють ідею розширити сферу правового регулювання статті 47 КПК за рахунок включення до неї широкого переліку прав захисника.

Із цього питання вважаємо доцільним висловити наступну нашу позицію.

Стаття 47 КПК України нині викладена в редакції:

Стаття 47. Обов'язки захисника

1. Захисник зобов'язаний використовувати засоби захисту, передбачені цим Кодексом та іншими законами України, з метою забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого та з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають кримінальну відповідальність підозрюваного, обвинуваченого.

2. Захисник зобов'язаний прибувати для участі у виконанні процесуальних дій за участю підозрюваного, обвинуваченого. У разі неможливості прибути в призначений строк захисник зобов'язаний завчасно повідомити про таку неможливість та її причини слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд, а у разі, якщо він призначений органом (установою), уповноваженим законом на надання безоплатної правової допомоги, - також і цей орган (установу).

3. Захисник без згоди підозрюваного, обвинуваченого не має права розголошувати відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю в кримінальному провадженні і становлять адвокатську або іншу охоронювану законом таємницю.

4. Захисник після його залучення має право відмовитися від виконання своїх обов'язків лише у випадках:

1) якщо є обставини, які згідно з цим Кодексом виключають його участь у кримінальному провадженні;

2) незгоди з підозрюваним, обвинуваченим щодо вибраного ним способу захисту;

3) умисного невиконання підозрюваним, обвинуваченим умов укладеного з захисником договору, яке проявляється, зокрема, у систематичному недодержанні законних порад захисника, порушенні вимог цього Кодексу тощо;

4) якщо він свою відмову мотивує відсутністю належної кваліфікації для надання правової допомоги у конкретному провадженні, що є особливо складним.

1.1. Переконані, деталізація й фіксація у статті 47 КПК України прав захисника в кримінальному провадженні являє собою стратегічно невиправдане й логічне хибне рішення. Ця «новація», не зважаючи на її корисний (на перший погляд) задум, несе в собі потенціал штучного звуження прав захисника у кримінальному провадженні.

Права захисника в кримінальному процесі регламентуються чисельними актами законодавства – законами і підзаконними нормативно-правовими актами. Правовий режим статусу захисника прописаний, зокрема, в Кримінальному процесуальному кодексі України, в Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в інших законодавчих актах України, які є складовою діючого кримінально-процесуального законодавства України.

Приміром, ПОЛОЖЕННЯ про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (затверджене Наказом Генеральної прокуратури України за № 139 від 06.04.2016 р.) регламентує один із ключових інститутів досудового розслідування – порядок формування та ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі за текстом – ЄРДР), а також надання відомостей з нього.

За допомогою ЄРДР забезпечуються:

- реєстрація кримінальних правопорушень (проваджень) та облік прийнятих під час досудового розслідування рішень, осіб, які їх учинили, та результатів судового провадження;
- оперативний контроль за додержанням законів під час проведення досудового розслідування;
- аналіз стану та структури кримінальних правопорушень, вчинених у державі;
- інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронних органів.

В п. 7) ч. 5 ст. 214 КПК України прописується правило, що до Єдиного реєстру досудових розслідувань вносяться відомості про:

...7) інші обставини, передбачені положенням про Єдиний реєстр досудових розслідувань...

Таким чином, про що вже зазначалося вище, Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань являє собою складову кримінального процесуального законодавства. А отже, низка прав й повноважень захисника в кримінальному провадженні своїм джерелом, окрім КПК, мають розглядане Положення про ЄРДР.

Утім, прописати в ст. 47 КПК права захисника, які впливають зі згаданого Положення про ЄРДР, технічно не виявляється можливим.

Вищенаведене є наочним підтвердженням тези про неможливість практичної реалізації ідеї «втиснення» широкого кола прав і повноважень захисника в вузькі межі ст. 47 КПК України. Тим більше, що в майбутньому аналізованих підзаконних актів – джерел процесуальної матерії – може стати значно більше.

1.2. Джерелами кримінально-процесуального права, які повсякденно дедалі частіше застосовуються в реаліях українського правосуддя (не плутати з джерелами норм кримінального процесуального права), виступають акти міжнародного права: конвенції, висновки, міжнародно-правові багатосторонні й двосторонні угоди тощо.

Указані нормативні документи містять широкий пласт прав і повноважень з захисту по кримінальним провадженням. Причому, як впливає з прямих приписів ст. 9 Конституції України, а також з положень Закону «Про міжнародні договори України» за N 1906-IV від 29.06.2004 р., Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» за N 3477-IV від 23.02.2006 р., – акти міжнародного

права, зокрема рішення Європейського Суду з прав людини, є правозастосовними актами українського кримінального судочинства.

Включити в ст. 47 КПК України права й повноваження захисника, які впливають з актів міжнародного права, – апріорі невирішене завдання.

1.3. Намагання прописати в ст. 47 КПК України перелік прав і обов'язків захисника неминуче призведе до виникнення суперечностей між по-новому відкоригованою ст. 47 КПК та іншими статтями КПК, які містять окремі специфічні для певної процесуальної дії права і повноваження захисника.

Реальним є стан речей, коли опоненти сторони захисту будуть мати можливість апелювати до відсутності в захисника процесуальних прав з огляду на факт, що знову сформульована спеціальна ст. 47 КПК про права захисника не прописує того чи іншого права для конкретної процесуальної дії.

До речі, за правилами конкуренції норм пріоритетною в регулюванні і правозастосуванні є норма, яка прийнята пізніше й по іншому регламентує ті чи інші суспільні відносини.

1.4. Локалізація в ст. 47 КПК прав захисника є невиправданим рішенням і з огляду на загальноприйняті правила юридичної техніки.

В подальшому щонайменша законодавча зміна спеціального права чи повноваження захисника за текстом статей в різних розділах (главах) КПК постійно буде призводити до багаточисленних змін самої ст. 47 КПК України.

Така «практика» постійних змін, безперечно, є на шкоду стабільності законодавства, й в прогресії спроможна породжувати помилки, колізії й інші прорахунки в ланцюгу ст. 47 – інші профільні статті КПК, де визначаються права захисника.

З урахуванням викладеного, вважаємо:

Пропозиція № 1 Національної асоціації адвокатів України:

Кардинальна законодавча реконструкція ст. 47 КПК України – недоцільне й хибне рішення. Поточна редакція ст. 47 КПК не створює суттєвих перешкод адвокатській діяльності із захисту особи.

Коригування правового статусу адвоката згідно положень ст. 47 КПК доцільно провести виключно у спосіб редагування назви і частини першої статті 47 КПК України, яку викласти в наступній редакції:

Стаття 47. Права і обов'язки захисника

1. Захисник **має право** використовувати засоби захисту, передбачені цим Кодексом, **іншими актами законодавства України та актами міжнародного права**, з метою забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого та з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають кримінальну відповідальність підозрюваного, обвинуваченого.

Пропозиція № 2 Національної асоціації адвокатів України:

Є доречним доповнити перше речення частини другої статті 47 КПК й викласти це його у наступній редакції:

2. Захисник, **у разі завчасного і у належний спосіб його повідомлення**, зобов'язаний прибувати для участі у виконанні процесуальних дій за участю підозрюваного, обвинуваченого.

Пропозиція № 3 Національної асоціації адвокатів України:

Видається обґрунтованим виключити з п. 2) частини 4 статті 47 КПК словосполучення після слів ... *щодо вибраного ним способу захисту*,... виклавши цей пункт у наступній редакції:

4. Захисник після його залучення має право відмовитися від виконання своїх обов'язків лише у випадках:

2) незгоди з підозрюваним, обвинуваченим щодо вибраного ним способу захисту;

Решту положень статті 47 Кримінального процесуального кодексу України вважаємо доцільним залишити без змін.

2. Щодо питання коригування чинної ст. 50 КПК України

Чинна ч. 1 ст. 50 КПК України унаслідок допущеної законодавцем помилки під час її формулювання створила стан дуалізму тлумачення й правозастосування.

Частина перша статті 50 Кримінального процесуального кодексу України має наступний зміст:

Стаття 50. Підтвердження повноважень захисника

1. Повноваження захисника на участь у кримінальному провадженні підтверджуються:

1) свідоцтвом про право на зайняття адвокатською діяльністю;

2) ордером, договором із захисником або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Використання в п. 2) після слова ордером знаку пунктуації «кома (,)» призвело до серйозних колізій в питанні допуску захисника до здійснення своїх повноважень.

Стало доволі поширеним негативне явище недопуску адвокатів до здійснення захисту особи, якщо захисник подає стороні обвинувачення на підтвердження своїх повноважень свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю і договір з особою, яку цей адвокат захищає (представляє).

Пропозиція № 4 Національної асоціації адвокатів України:

Національна асоціація адвокатів України пропонує усунути зазначену прогалину, виклавши ч. 1 ст. 50 КПК в наступній редакції:

Стаття 50. Підтвердження повноважень захисника

1. Повноваження захисника на участь у кримінальному провадженні підтверджуються:

1) свідоцтвом про право на зайняття адвокатською діяльністю;

2) ордером **або** договором із захисником **чи** дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Усунення розгляданої законодавчої похибки дозволить уникнути необґрунтованого притягнення адвокатів до кримінальної відповідальності адвоката за ст. 400¹ КК України.

Стаття 400¹. Представництво в суді без повноважень

1. Завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги, -

3. Щодо питання коригування ст. 53 КПК України

Пропозиція № 5 Національної асоціації адвокатів України:

Пропонуємо наступні зміни до частини першої **Статті 53 КПК України** «Залучення захисника для проведення окремої процесуальної дії», та викладення її у такій редакції:

«1. Слідчий, прокурор слідчий суддя чи суд **вносять подання** про залучення захисника для проведення окремої процесуальної дії в порядку, передбаченому статтею 49 цього Кодексу, виключно у невідкладних випадках, якщо є потреба у проведенні невідкладної процесуальної дії за участю захисника, а завчасно повідомлений захисник **надав інформацію про неможливість взяти участь у її проведенні та не забезпечив участі іншого захисника, або у разі**, коли підозрюваний, обвинувачений виявив бажання, але ще не встиг залучити захисника або прибуття обраного захисника неможливе.».

4. Щодо питання коригування ст. 184 і ст. 290 КПК України

Повальним нині явищем стало проведення досудового розслідування й здійснення відносно особи негласних слідчих (розшукових) дій без внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Нерідкісними є випадки фабрикації кримінальних справ загалом і окремих матеріалів кримінальних проваджень за рахунок штучного

створення доказів обвинувачення особи і, водночас, створення стану процесуальної неможливості особи захищатися від підозри (обвинувачення).

Зазвичай, оперативною метою таких дій є обрання особі запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, щоб у подальшому досягти певних бажаних для органу обвинувачення неправових результатів.

Один із інструментів здійснення фальсифікацій кримінальних справ і інструментів перешкоджання адвокатському захисту – нормативна неврегульованість в питанні доступу захисту до відомостей Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Пропозиція № 6 Національної асоціації адвокатів України:

Національна асоціація адвокатів України пропонує усунути розглядану деструктивну практику фальсифікації кримінальних справ, фальсифікації окремих матеріалів кримінальних проваджень й, відповідно, убезпечити особу від штучного створення відносно неї підстав для тримання під вартою у спосіб доповнення ч. 3 ст. 184 КПК України пунктом 4), виклавши зазначену частину статті у такій редакції:

Стаття 184. Клопотання слідчого, прокурора про застосування запобіжних заходів

3. До клопотання додаються:

1) копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання;

2) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час судового розгляду щодо запобіжного заходу;

3) підтвердження того, що підозрюваному, обвинуваченому надані копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу.

4) на вимогу сторони захисту слідчий, прокурор зобов'язані додати до клопотання про застосування запобіжних заходів відомості з електронної інформаційної системи Єдиний реєстр досудових розслідувань, оформлені у вигляді письмового документа, і станом на момент звернення слідчого, прокурора із даним клопотанням до суду.

Пропозиція № 7 Національної асоціації адвокатів України:

Частину 1 статті 290 КПК України «Відкриття матеріалів іншій стороні» доповнити словами «та усі наявні відомості з електронної інформаційної системи «Єдиний реєстр досудових розслідувань» про це кримінальне провадження».

Національна асоціація адвокатів України пропонує ч. 1 ст. 290 КПК України викласти в наступній редакції:

1. Визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурор або

слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування, **про надання доступу до матеріалів досудового розслідування і до усіх відомостей з електронної інформаційної системи Єдиний реєстр досудових розслідувань, які стосуються цього кримінального провадження.**

5. Щодо питання коригування ст. 220 КПК України

На сьогодні склалися вагомі передумови коригування статті 220 КПК України. Метою змін є усунення законодавчої прогалини, суть якої полягає в відсутності у адвокатів права заявляти клопотання в інтересах інших учасників кримінального провадження, котрі зазначені в п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України.

Пропозиція № 8 Національної асоціації адвокатів України:

Національна асоціація адвокатів України пропонує частину 1 статті 220 КПК України «Розгляд клопотань під час досудового розслідування» викласти в такій редакції:

«Клопотання сторони захисту, потерпілого, його представника або законного представника, **цивільного позивача, представника цивільного позивача, цивільного відповідача, представника цивільного відповідача, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявника, свідка та його адвоката, про виконання будь-яких процесуальних або слідчих дій слідчий, прокурор зобов'язані розглянути в строк не більше трьох днів з моменту подання і задовольнити їх за наявності відповідних підстав».**

6. Щодо питання коригування ст. ст. 303, 309, 317 КПК України

Стаття 303 КПК України, серед інших, містить один вкрай важливий недолік, який майже повністю унеможливлює судове оскарження незаконних рішень органу обвинувачення під час підготовчого засідання. Про що йдеться.

Частина 1 статті 303 КПК визначає вичерпний перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування.

Частина 2 статті 303 КПК визначає, що скарги на усі інші, окрім зазначених в ч. 1 ст. 303 КПК, рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження у суді згідно з правилами статей 314 – 316 цього Кодексу.

Водночас, частина 3 ст. 303 КПК передбачає, що під час підготовчого судового засідання можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність

слідчого або прокурора, передбачені пунктами 5 та 6 частини першої цієї статті.

З позицій законодавчої техніки ч. 3 ст. 303 КПК побудована досить невдало, що обумовлює (в переважній більшості випадків) відмову з боку українських судів розглядати під час підготовчого засідання скарги сторони захисту на інші, окрім зазначених в ч. 1 ст. 303 КПК, рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора.

Посилаючись на ч. 3 ст. 303 КПК українські суди, здебільшого, під час підготовчого засідання розглядають виключно скарги на рішення прокурора, слідчого про відмову у визнанні потерпілим (п. 5 ч. 1 ст. 303 КПК) і скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора при застосуванні заходів безпеки (п. 6 ч. 1 ст. 303 КПК).

Більше того, в багатьох випадках суди відмовляються розглядати в підготовчому провадженні скарги сторони захисту посилаючись на відсутність прав у суду досліджувати в підготовчому засіданні наявні в матеріалах кримінального провадження документи (докази). Тим самим, повністю нівелюється законодавчо визначене право сторони (особи) на оскарження в підготовчому засіданні усіх інших, окрім зазначених в ч. 1 ст. 303 КПК, рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора.

З урахуванням вищезазначених проблем застосування положень Кримінального процесуального кодексу України, Національна асоціація адвокатів України пропонує відкоригувати чинні ст. ст. 303, 317 КПК України у спосіб:

Пропозиція № 9 Національної асоціації адвокатів України:

Норму частини третьої ст. 303 КПК перенести в частину першу статті 303 КПК й, відповідно, доповнити ч. 1 ст. 303 абзацом наступного змісту:

... Рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, передбачені пунктами 5 та 6 цієї частини можуть бути оскаржені як на досудовому провадженні, так і під час підготовчого судового засідання.

Відповідно, частину 3 статті 303 КПК України виключити, залишивши в ст. 303 лише частину 1 і частину 2.

Пропозиція № 10 Національної асоціації адвокатів України:

Доцільно доповнити ч. 2 ст. 309 КПК України «Ухвали слідчого судді, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування» словосполученням «та інші ухвали слідчого судді, коли таке оскарження прямо не заборонено цим Кодексом».

В підсумку пропонується, щоб ч. 2 ст. 309 КПК мала таку редакцію:

2. Під час досудового розслідування також можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали слідчого судді про відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження, повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора або відмову у відкритті провадження по ній, **а також можуть бути оскаржені в**

апеляційному порядку інші ухвали слідчого судді, коли таке оскарження прямо не заборонено цим Кодексом.

За допомогою вищевказаних законодавчих нововведень до КПК України вдається, як видається, втілити в реальне правозастосування ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 55 Конституції України, Рішення Конституційного Суду України від 25.12.97 р. № 9-зп тощо.

Пропозиція № 11 Національної асоціації адвокатів України:

Частину 1 статті 317 Кримінального процесуального кодексу України викласти у такій редакції:

Стаття 317. Матеріали кримінального провадження (кримінальна справа) та право на ознайомлення з ними

1. Документи, інші матеріали, надані суду під час судового провадження його учасниками, судові рішення та інші документи і матеріали, що мають значення для цього кримінального провадження, долучаються до обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності і є матеріалами кримінального провадження (кримінальною справою).

Документи, які надаються суду сторонами під час підготовчого судового засідання, зокрема подаються стороною захисту разом зі скаргами на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, підлягають дослідженню судом в цьому засіданні й набувають статусу матеріалів кримінального провадження.

7. Щодо питання коригування ст. 394 КПК України

Згідно приписів ч. 4 ст. 394 КПК України вирок суду першої інстанції на підставі угоди між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості може бути оскаржений:

1) обвинуваченим, його захисником, законним представником виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого, ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, встановлених [частинами четвертою, шостою, сьомою статті 474](#) цього Кодексу, в тому числі не роз'яснення йому наслідків укладення угоди;

2) прокурором виключно з підстав: призначення судом покарання, менш суворого, ніж узгоджене сторонами угоди; затвердження судом угоди у провадженні, в якому згідно з [частиною четвертою статті 469](#) цього Кодексу угода не може бути укладена.

Зазначені норми регулюють питання оскарження вироків на підставі угод про визнання винуватості виключно прокурором або обвинуваченим.

При цьому, можливість оскарження таких вироків іншими особами, чийх прав вони стосуються, врегульована ст. 393 КПК України.

Відповідно до положень п. 9² ч. 1 ст. 393 КПК України апеляційну скаргу мають право подати:

... фізична або юридична особа – у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про долю речових доказів, документів, які були надані суду; третя особа – у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про спеціальну конфіскацію...

За змістом п. 10 ч. 1 ст. 393 КПК України **апеляційну скаргу мають право подати інші особи** у випадках, передбачених цим Кодексом.

Щодо практичного застосування останньої із зазначених норм свою правову позицію висловив Верховний Суд України у Постанові по справі № 5-347кс15 від 03.03.2016 р. (яка з огляду на приписи ст. 458 КПК України є обов'язковою до правозастосування в інших справах).

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 25 грудня 1997 року N 9-зп у справі за зверненням жителів міста Жовті Води зазначив:

«...суд не може відмовити у правосудді, якщо ущемляються права і свободи громадян, інакше це було б порушенням права на судовий захист, яке згідно зі ст. 64 Конституції України не може бути обмежене.

Встановлене законодавством апеляційне оскарження судових рішень є складовою права кожного на судовий захист, оскільки перегляд таких рішень в апеляційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України «положення п. 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України стосовно забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, визначених законом, слід розуміти так, що апеляційному оскарженню підлягають судові рішення за винятком випадків, коли таке оскарження заборонено законом» (абзац 7 п. п. 3.2 п. 3 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 27 січня 2010 року N 3-рп у справі про апеляційне оскарження ухвал суду)...».

Відповідно до вимог ст. 24 КПК України кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого, а також на перегляд вироку, ухвали суду, що стосується його прав, свобод, законних інтересів, судом вищого рівня в порядку, передбаченому цим Кодексом.

Пропозиція № 12 Національної асоціації адвокатів України:

З метою узгодження вищенаведених принципів національної системи правосуддя з вимогами європейського й міжнародного права, доцільним є коригування п. 1 ч. 3 ст. 394 та п. 1 ч. 4 ст. 394 КПК України у спосіб викладення зазначених норм у такій редакції:

Стаття 394. Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень

3. Вирок суду першої інстанції на підставі угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим може бути оскаржений в апеляційному порядку:

1) обвинуваченим, його захисником, законним представником, **іншою особою, якщо вирок стосується її прав, свобод й інтересів**, виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, встановлених частинами п'ятою - сьомою статті 474 цього Кодексу, в тому числі нероз'яснення йому наслідків укладення угоди;

4. Вирок суду першої інстанції на підставі угоди між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості може бути оскаржений:

1) обвинуваченим, його захисником, законним представником, **іншою особою, якщо вирок стосується її прав, свобод й інтересів**, виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого, ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, встановлених частинами четвертою, шостою, сьомою статті 474 цього Кодексу, в тому числі нероз'яснення йому наслідків укладення угоди.

8. Щодо питання коригування ст. 481 КПК України

Згідно вимог п. 1 ч. 1 ст. 481 КПК України **письмове** повідомлення про підозру адвокату здійснюється Генеральним прокурором, його заступником, керівником регіональної прокуратури в межах його повноважень.

Відповідно до п. 13 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» повідомлення про підозру адвоката у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснене виключно Генеральним прокурором, його заступником, прокурором АРК, області, міста Києва та міста Севастополя.

Законодавство України зазначає про особливий статус адвоката. Саме тому суть встановленої Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» процедури зводиться до необхідності особливого контролю за кримінальними провадженнями щодо адвокатів з боку Генерального прокурора та інших уповноважених осіб.

У зв'язку із тим, що у КПК України зазначений термін «письмове повідомлення» сторона обвинувачення здебільшого трактує цю норму як таку, що передбачає можливість Генеральному прокурору лише формально підписати повідомлення про підозру.

З метою запобігання формальній участі Генерального прокурора та інших уповноважених осіб; посилення контролю з їхнього боку за цією категорією справ, та з метою приведення цієї норми у відповідність до ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», вважаємо за необхідне виключити зі ст. 481 КПК України слово «письмове».

Пропозиція № 13 Національної асоціації адвокатів України:

Виключити зі ст. 481 КПК України слово «письмове», виклавши частину першу ст. 481 КПК України в такій редакції:

Стаття 481. Повідомлення про підозру

1. Повідомлення про підозру здійснюється:...

9. Щодо питання коригування ст. 42 КПК України

Системним стало явище, коли прокурор під час подання суду доказів обвинувачення, зокрема під час подання суду клопотання про обрання (зміну) запобіжного засобу не наводить жодних фактичних даних, але формально переписує текст КПК і за рахунок цього ставить перед судом питання про тримання під вартою затриманої особи.

Особливо «яскраво» це проявляється у випадках, коли прокурор другий, третій і більше разів ставить питання про продовження тримання особи під вартою на наступні 60 діб.

При цьому, загальне усвідомлення учасників процесу в незаконності таких процесуальних рішень прокурора не може дати жодного результату в напрямку законного і справедливого розгляду справи через відсутність у сторони захисту права задати прокурору питання нахвалт: відомості про які конкретно ризики має прокурор в своєму розпорядженні, коли ставить питання замість домашнього арешту обрати для особи тримання під вартою на 60 діб? Які критерії прокурор приймав за основу, коли просив суд призначити підозрюваному заставу у сумах, які обчислюються сотнями мільйонів гривень (200, 300 і більше мільйонів гривень застави)? За яких правових підстав прокурор ставить питання про накладення арешту на усе належне особі майно, якщо ця особа не є фігурантом кримінального провадження?

Під час досудового розслідування і судового розгляду справи виникають безліч інших важливих питань, отримавши на які одразу, оперативно відповідь сторона захисту мала б реальні правові важелі виявити можливі зловживання з боку органу досудового розслідування й ефективно від них захиститися.

Утім, як вже зазначалося, чинний КПК України не дає достатньої процесуальної можливості захищатися від незаконного обвинувачення й від інших незаконних дій з боку сторони обвинувачення, зокрема через відсутність права у сторони захисту ставити питань прокурору з приводу процесуальних рішень й дій органу обвинувачення.

Пропозиція № 14 Національної асоціації адвокатів України:

Доповнити ч. 2 ст. 42 КПК України «Підозрюваний, обвинувачений» пунктом 10-1, виклавши його у такій редакції:

«10-1) ставити питання прокурору під час судового засідання, в тому числі під час судового засідання про обрання (продовження) запобіжного заходу».

Оскільки згідно положень ст. 46 КПК України захисник користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, тому, гадаємо, вказівка у ст. 42 КПК України про наділення підозрюваного і обвинуваченого правом ставити питання прокурору, в свою чергу, буде достатньою правовою підставою для реалізації аналогічного права захисником.

З повагою,

Голова Ради адвокатів України

Національної асоціації адвокатів України

Лідія Ізовітова